

Intencijos: kas gelbėja santykius?

Delfi.lt neseniai pasirodė šaunus straipsnis apie tai, kaip amerikiečių rašytojas Ričardas Paulas Evansas išgelbėjo savo santykius ir santuoką. Visą straipsnį galite paskaityti čia: <http://m.delfi.lt/gyvenimas/myli-nemyli/article.php?id=67727688> „Sunku patikėti: paprastas klausimas, kuris išgelbėjo santuoką“

Dalinamės savo pastebėjimais, kas iš tikro išgelbėjo šią porą ir kodėl vyro uždavinėjamas klausimas buvo tik ledkalnio viršūnė slepianti šį tą daugiau nei paprasti žodžiai.

Žmonių veiksams ir žodžiams mes skiriame daug dėmesio, pagal tai darome išvadas, koks tai žmogus, vertiname jį, peikiame arba giriame. Tačiau veiksmai ir žodžiai kartais būna labai prastas rodiklis, mažai pasakantis apie tai, kas ir koks žmogus yra iš tikro.

Įsivaizduokite, kad jums kas nors pasakoja apie žmogų, kuris išsitraukia aštrų įrankį ir perpjauna kitam žmogui krutinę, kaip iš žaizdos teka kraujas, kaip matosi pulsuojanti širdis. Skamba žiauriai ir jautresniam žmogui šiurpas nubėgtų per nugarą, tačiau toks pasakojimas lygiai tiek pat tinka apibūdinti žudikui maniakui kiek ir chirurgui, darančiam atvirą širdies operaciją. Kas skiriasi? Žmogaus intencija – kodėl jis iš tikro daro tai, ką daro. Dabar įsivaizduokite, kad jus ruošia operacijai ir turite galimybę rinktis iš dviejų vienodai profesionalių chirurgų, tik vienam pacientas yra viso labo skaičius, o kitam nuoširdžiai rūpите jūs ir jūsų gyvybė bei sveikata. Kurį pasirinktumėte? Procedūra ta pati, tačiau neabejotinai mieliau rinktumėtės žmogų, kuris į procedūrą dar įdeda ir savo širdį, ne tik mechaniškai atlieka savo darbą ir pamiršta, kad apskritai egzistuojate. Taigi grįžkime prie rašytojo ir jo pašlijusių santykių, kuriuose įvyko drastiškas

lūžis. Nukamuotas ir pervargęs vyras padarė didžiulį atradimą – jis negali pakeisti kito žmogaus, t.y. savo žmonos. Visos jo intencijos iki tol buvo sutelktos į tai, kaip padaryti, kad jo žmona pasikeistų. Visi jo veiksmai, net ir gražūs, jei jų buvo, buvo paženklinti viena intencija – noriu, kad kitas žmogus, būtų kitoks nei yra ir aš pyksiu, manipuluosiu, darysiu viską, kas mano valioje, kad tai pasiekčiau. Įsivaizduokite (o kai kam ir įsivaizduoti nereikia), kad jūsų partneris su jumis elgiasi taip, kaip elgiasi, vedamas kaip tik tokių paskatų, t.y. noro pakeisti jus, kad jam būtų patogiau. Įsivaizduokite, pajauskite savo reakciją į tai. Ar kyla noras būti geresniu žmogumi, pasistengti dėl antros pusės ar visgi natūraliau skamba noras priešintis ir gelti atgal? Ričardui pasisekė. Pasidavęs ir melddamas pagalbos jis gavo savo atsakymą, gavo suvokimą ir gavo nurodymus, ką daryti toliau. Kas pasikeitė labiausiai, buvo jo intencijos. Tą patį klausimą, kurį uždavinėjo Ričardas – kaip galiu padaryti tavo dieną geresne? – galima užduoti visai iš kitų paskatų. Galima to klausti ir laukti nesulaukti, kada partneris pasikeis ir pradės berti atgal visą gėrį, kurio garantuotai nusipelnėte už tokį malonų elgesį. Ričardas, tuo tarpu, nesitikėjo nieko. Jis tik suprato, kad myli šią moterį ir iš tikro nori, kad jos diena būtų geresnė. Jo klausime neliko savanaudiškumo, neliko egoizmo. Pats Dievas palaimino jį, pasidavusį ir meldžiantį pagalbos, suteikdamas tiek jėgos ir kantrybės, kurios jam neabejotinai reikėjo pirmas savaites nesavanaudiškai tarnaujant savo mylimam žmogui. Šita begalinė kantrybė, stipri intencija ir aiškus suvokimas ko vyras nori ir kas jam svarbu padėjo pralaužti iš prigimties gerą žmonos širdį ir atvėrė jiems kelią į naują santykių kokybę.

Ne viena pora dievagojasi, kad nori kažką keisti santykiuose, tačiau jų intencijos, perspektyva, iš kurios mato santykius, nesikeičia. Ji vis lieka ta pati – jei ji/jis pasikeistų, viskas būtų gerai ir tai jo/jos kaltė, kad mūsų santykiai tokie pašliję; aš stengiuosi, bet tai jam/jai iš tikro reikia stengtis. Žinoma, su kai kurias žmonėmis jokios intencijos

nieko nepadės ir žmonės, aklausiai besiaukojantys dėl agresyvių, priklausomų nuo alkoholio, narkotikų, grubiai besielgiančių partnerių turi kitas pamokas – išaugti iš naivumo, išlipti iš aukos vaidmens, išmokti paleisti partnerį ir t.t. Kita vertus jiems taip pat verta pasitikrinti tikrąsias intencijas, nes retai jos būna nesavanaudiškos. Dažniau „besąlyginį“ savęs aukojimą iš tikro motyvuoja baimė likti vienam, partnerio savinimasis, finansinis patogumas ir su tikra meile bei gero linkėjimu antrai pusei tai neturi nieko bendro išskyrus labai naivius žmones, nesuvokiančius gyvenimo realybės.

Norite pagerinti santykius? Pažvelkite į save. Išsiaiškinkite, kas iš tikro jus skatina tai daryti, kas jums iš tikro svarbu, kokios jūsų nuostatos, intencijos, vertybės. Žvelgiate į save ar atsakomybę už santykius verčiate ant partnerio? Savanaudiškumas labai silpna jėga ir santykiuose gali padėti nebent užgniaužti silpnesnį partnerį, priversti jį gyventi baimėje ir aklausiai vykdyti jūsų norus. Linkėjimas ir nuoširdus norėjimas kitam žmogui visko, kas geriausia yra galinga jėga, galinti padaryti perversmus santykiuose. Tuo tarpu veiksmai ir žodžiai yra tik ledkalnio viršūnė, dar nereiškianti, kad viskas yra tikrai taip, kaip atrodo iš pirmo žvilgsnio.

Santuoka be sutuoktinių

Santuoka, skirtingai nuo pasakų ir istorijų filmuose, knygose, dainose, savaime negarantuoja nei meilės, nei „ilgai ir laimingai“. Iš esmės ji nereiškia nieko, tačiau žmonės per ilgus šimtmečius šiam ritualui suteikė tiek reikšmės, kad žmonių sąmonėse ji tapo ne ritualu, bet faktu. Faktu, kad santuoka sujungia du žmones į vieną, kad staiga jie tampa artimiausi žmonės vienas kitam, kad nuo šiol jie bus kartu ir varge ir džiaugsme, palaikys vienas kitą ir t.t. Mes

nenuvertiname santuokos, toli gražu! Tačiau santuokos ritualas poros gerbūviui iš esmės nesuteikia nieko – gerbūvį santuokai gali suteikti tik patys žmonės.

Santuoka be sutuoktinių neretas reiškinys. Kas tai yra? Tai santuoka, kuomet sutuoktiniai turi svarbesnių reikalų nei būti kartu ir rūpintis vienam kitu. Tai santuoka, kur poros gyvenime pirmą vietą užima vaikai, darbas, giminaičiai, buitis, pomėgiai. Kur laiko, praleisto kartu, kokybė tolygi bendravimui su eiliniaisiais pažįstamais arba, dar blogiau, barniams su nemėgstamais ir problemas keliančiais žmonėmis. Vyras lieka be žmonos, žmona be vyro. Abu gyvena nei kartu, nei atskirai ir sąmoningai ar nesąmoningai alksta tikro bendravimo, artumo, artimo žmogaus šalia. Tuomet neretai atsiranda kažkas iš „šalies“, kas bent jau žada būti artimu, mylinčiu draugu. Kaip tik tada pasirodo pikti nuskriausti partneriai, seniai dingęs vyras ar dingusi žmona, su klausimu – kaip tu galėjai? Aš tavo vyras/žmona, tu turi būti su manimi, mes juk kartu prieš valstybę, prieš gimines, prieš Dievą. Ar tikrai kartu?

Vieniųjų žmonių santuokose yra daugiau negu norėtusi. Męs neskatiname išdavysčių, tačiau neretai jos turi pagrindą – „teisėti“ draugai ir artimiausi žmonės palieka vienas kitą rasdami svarbesnių reikalų tikėdami, kad santuoka savaime yra viskas, ko reikia, kad pora būtų stabili. Arba, skaudesniais atvejais, pradeda pilti per gyvenimą sukauptą purvą ant partnerio, elgtis su juo kaip su nuosavybe, kuri kažką privalo ir kažką skolinga, nes „mudu juk santuokoje“.

Laiminga santuoka yra sukurta dviejų žmonių, kurie yra tikri draugai vienas kitam, tikri artimi žmonės veiksmais, žodžiais, elgesiu, pastangomis – ne antspaudu pase. Retas ieškos kito geriausio draugo ir artimiausio žmogaus, kai vieną tokį turi šalia. Retas kuris norės rizikuoti tikra draugyste ir partneryste, pajutęs jos skonį, vardan potencialiai trumpalaikio nuotykiu ar malonumu. Dažniausiai tai daro tie, kurie tokios tikros draugystės bei partnerystės savo

santuokoje neturi ir neturėjo – pasirinko netinkamą žmogų, nemokėjo sukurti, patys nukeliavo savais keliais į darbus ir hobius palikdami partnerį vieną. O ką daryti partneriui, jei „teisėtas“ draugas nenori būti šalia? Likti įkalintam neegzistuojančiuose santykiuose neturint teisės surasti kitą, atidesnį ir dėmesingesnį draugą? Intelektualiam žmogui santuokos sąvoka gali būti pakankamai tvirtas akstinas likti ištikimam bet kokiam partneriui, tačiau jei netyčia pasitaiko tinkamas žmogus tinkamoje vietoje, joks antspaudas pase neužpildys tuštumos, likusios nuo ignoruojančio sutuoktinio ir paviršutiniškų santykių.

Santuoka nereiškia, kad pora gyvens ilgai ir laimingai. Tik mylintys, gerbiantys vienas kitą ir besistengiantys dėl vienas kito žmonės gyvena ilgai ir laimingai. Santuoka nesuteikia artumo, ryšio, ji nejungia dviejų kūnų ir širdžių į vieną, jei to nedaro patys žmonės. Blogiausiu atveju ji gali įkalinti partnerius pašlijusiuose santykiuose maitindama viltimi, kad tai juk santuoka, mes esam šeima, tai, ką sukūrėm yra šventa ir t.t. O sieloje lieka glūdėti tuštuma ir išdavystės jausmas – žadėjo ilgai ir laimingai, o paliko vieną ir dar be teisės surasti kitą artimą žmogų ar draugauti su tuo, kuris netikėtai pasitaikė gyvenimo kelyje.

Susituokėte su mylimu žmogumi ir nenorite jo prarasti? Tuomet nepraraskite. Peržvelkite savo gyvenimą ir atsirinkite kas jums svarbiausia. Peržvelkite, kur galite sutaupyti savo emocinę ir fizinę energiją, kurią galbūt iššvaistote bereikalingoms pastangoms ar žmonėms, kurie jus išsunkia nieko neduodami atgal. Kokias veiklas galite padėti į šalį? Kokių santykių atsisakyti ir kokiems žmonėms uždaryti duris? Ką galite padaryti vardan savo pačių gerbūvio, kad turėtumėt jėgų pasirinkti partneriu, skirti jam/jai tikro dėmesio? Maloniau kalbėti, švelniau elgtis? Ar turite drąsos kelti problematiškus klausimus ir juos spręsti nelaukdami bręstančio konflikto ir nebėgdami į savas veiklas užsimiršimui? Ar numatėte laiko savo dienotvarkėje bent kartą savaitėje

praleisti veną kitą valandą tik su savo partneriu, atidėję į šalį visus reikalus? O kaip nedideli dėmesio ženklai – apkabinimai, pasidomėjimas, kaip sekėsi, pagyrimai, padėkojimai, gražių žodžių sakymai? Tai ne mistinė santuoka iš pasakų, kuri neegzistuoja realiai, tai viso labo tikras artimų žmonių bendravimas, kur abu partneriai nuoširdžiai rūpi vienas kitam, stengiasi pažinti, mokosi neskaudinti be reikalo ir žino, kas jiems svarbiausia gyvenime. Be šito pagrindo santuoka lieka be sutuoktinių – tik tuščia sutartis, žadėjusi daug, bet nesuteikusi nieko tikro.

Meilės kalba

*„Isn't it funny how we don't speak
The language of love?“*

Robbie Williams

(*Ar tai nejuokinga, kaip mes nemokame kalbėti meilės kalba?)

Poros santykių knygų, patarimų, idėjų atkeliauja tiek iš rytų tiek iš vakarų, tiek iš pastarųjų dešimtmečių klasikinių psichologų tiek tūkstančius metų siekiančių raštų. Panorėjus galima surinkti kone tikslią veiksmų seką nuo pirmo pasimatymo iki santuokinio gyvenimo kaip teisingai elgtis, kaip tinkamai kalbėti, kaip atrodyti, į ką atkreipti dėmesį, kur klausyti, kur kalbėti, kur tylėti ir t.t. Tai puikios žinios, praktiškos, daugeliu atveju galinčios labai pagelbėti porai susikalbėti ir sugyventi. Kita vertus be tinkamos bendravimo su kitu žmogumi filosofijos visos žinios gali nueiti šuniui ant uodegos net vykdant jas vadovėliškai tiksliai.

Indų Vedos moko, kad meilė poros santykiuose susideda iš dviejų pagrindinių aspektų – pasišventimo vienam žmogui ir

geranoriškumo. Jei žmogus poroje yra pasišventęs, tačiau nėra geranoriškumo, jis bus dviguba našta partneriui visą savo neigiamą energiją koncentruodamas į vieną žmogų. Jei žmogus yra geranoriškas, tačiau visiems ar visoms, be pasišventimo savo partneriui, santykiai bus nuolatinių neištikimybių rinkinys. Įgyvendinti vieną iš punktų nėra labai sunku – vieniems lengviau pasišvęsti, kiti nesunkiai būna geranoriškais priešingos lyties žmonėms. Sujungti du aspektus į vieną poros santykiuose yra aukštasis pilotažas. Ar tai yra meilė ar be meilės to padaryti būtų neįmanoma – filosofinis klausimas tačiau be šito pagrindo net geriausios santykių žinios bus pasmerktos nesėkmingam jų taikymui.

Pasišventimas vienam žmogui nesunkiai suvokiamas – tuo pagrįsta santuoka, tai yra ir visų neištikimybių pradžia. Kur yra pasišventimo riba ir kas vadinama nepasišventimu? Vos tik partneris atsiduria antroje vietoje ir kažkas tampa svarbiau už jį be abipusio sutarimo, pasišventimo nelieka. Svarbiau už partnerį nebūtinai turi tapti kitas dominantis žmogus. Darbas, pomėgiai, draugai, televizorius, kompiuteriniai žaidimai, giminaičiai, vaikai – visa tai neretai tampa prioritetais žmonių gyvenimuose ir nors apie neištikimybę tokiu atveju niekas nekalba, pasišventimo taip pat nelieka. Ar tai yra iš esmės blogai? Ne, tačiau pora nėra pora, jei partneriai turi ką įdomiau ar svarbiau veikti ir su kuo maloniau leisti laiką nei vienas su kitu. Tokioje poroje nebus abipusio pasitikėjimo, artumo – tiesiog du žmonės kartais kartu leidžiantys laiką ar gyvenantys po vienu stogu su bendra ar pusiau bendra buitimi. Blogiausiu atveju pasišventęs partneris liks apgautas ir iškaudintas gavęs ne tikrus, o butaforinius poros santykius. Net nesugebant pasišvęsti galima pasielgti su meile ir išsiskirti su sau netinkamu partneriu vos tik supratęs, kad santykiai niekur neveda.

Geranoriškumas yra kita ašis, palaikanti santykius ir padedanti sėkmingai naudoti santykių žinias praktikoje. Žinios – dviašmenis kardas. Vienu atveju jomis galima apsaugoti

santykiu laimę, kitu atveju – nukautuoti partnerį savo apsiskaitymo ir viršumo demonstravimu piktai šaudantis protingomis frazėmis ar kaišiojant po nosimi įrodymus, kad partneris neteisingai elgiasi. Be geranoriškumo konfliktai tampa pastangomis kiek įmanoma skaudžiau įgelti ir kaip įmanoma tvirčiau įrodyti savo teisumą. Partneriai be geranoriškumo pradeda bendrauti pašaipiai, sąmoningai ar nesąmoningai bandydami vienas kitam įgelti, bendravime nelieka nuoširdumo, atvirumo, vienas kito supratimo, užuojautos. Be geranoriškumo nuoširdumu ir atvirumu vadinamas tiesioginis visų nepasitenkinimų ir savo grubios nuomonės apie partnerį išsakymas. Nėra noro ir pastangų pagalvoti, kaip pasijus kitas žmogus, ginami tik savo interesai, vieninteliu svarbiu faktoriumi tampa tik savo paties jausmai, tiesa, išgyvenimai, nuomonė. Gali prireikti didžiulio noro, didesnio nei noras būti teisiais, ką nors įrodyti bet kokia kaina, pasijusti viršesniais už partnerį tam, kad peržengti per savo „ožiukus“ ir iš tikro mylėti.

„When given the choice between

being right or being kind, choose kind.”*

R.J.Palacio

(*Jei reikia rinktis ar būti teisiu ar maloniu, rinkis būti maloniu.)

Konfliktiškos poros būna ne tik nepažįsta vienas kito, bet ir nenori pažinti. Geranoriškumas skatina elgtis su kitu žmogumi maloniai, o nepažįstant žmogaus ir nesistengiant to padaryti, atrodytų geranoriškas ar bent jau nepiktybinis elgesys gali tapti konfliktų priežastimi. Tai, kad pora dešimt metų kartu ir augina pora vaikų, dar nereiškia, kad jie iš tikro ką nors vienas apie kitą žino. Tokiu atveju labai lengva nekaltai pajuokauti kitam žmogui skaudžia tema. O jei nėra įpročio ir gebėjimo atsiprašyti, pora nemoka išsiaiškinti kas nutiko,

užsisuka ilgas konfliktų ratas kuriame meile net nekvepia. Iš suaugusių žmonių lieka du vaikai, sėdintys smėlio dėžėje, rėkiantys ir baksnojantis vienas į kitą pirštais, kad tai jis pirmas sugriovė smėlio pilį.

Himne meilei (Pirmas laiškas Korintiečiams 13:1–8) rašoma, kad meilė kantri, meilė maloninga, ji nepavydi; meilė nesididžiuoja ir neišpuiksta. Tik tokia meilė gali būti artimų, stiprių ir visą gyvenimą besitęsiančių santykių pagrindas. Santykių, kuriuose esantys partneriai neabejodami pasakytų, kad kartu yra laimingi ir jei reiktų rinktis vienas kitą iš naujo, jie tą pačia akimirka pasakytų Taip.

Kaip auginti vyro atsakomybės už moterį jausmą?

Šis straipsnis ne vienai moteriai gali sukelti lengvą (ar visai ne lengvą) nervinį tiką. Kita vertus, jame aprašyta dinamika poroje yra vienintelė, leidžianti turėti šalia savęs atsakingą ir besirūpinantį vyrą. O tokio nori visos, net ir tos, kurios mielai imasi šeimos galvos vaidmens, bandydamos iš vyro sukurti paklusnų šunytį. Deja, paklusnumas ir atsakingumas iš vyro pusės yra kardinaliai nesuderinamos savybės. Tad gerai apsvarsčiusi nuspręskite, kokio vyro norite – paklusnaus ar atsakingo?

Dėmesio – toli gražu ne kiekvienas vyras yra apskritai skirtas santykiams. Ne kiekvienas nori įsipareigoti, atsiduoti vienai moteriai ir prisiimti už ją atsakomybę. Gerai įvertinkite, ar su savo vyru (draugu) esate dėl to, kad su juo visapusiškai gera, ar dėl to, kad negalite būti viena, geresnio nerasite, pripratote, yra bendri vaikai ir t.t. Būtina sąlyga

atsakomybės vyre auginimui – jis turi tenkinti toks, koks yra čia ir dabar. Kitaip jums neužteks nei kantrybės, nei geranoriškumo. Kita situacija – moteris ne vienerius metus pati užėmė vyro vaidmenį ir taip išbalansavo poros dinamiką. Balansą persverti į kitą pusę galima, tačiau kaip greitai ir kaip lengvai tai seksis padaryti, labai priklauso nuo konkrečios poros.

Mintis apie paklusimą vyrui daliai moterų kelia baimę, pyktį, pasipriešinimą, skatina užsispirti, sunerti rankas ant krūtinės ir sakyti „niekada!“ Kodėl aš turiu paklusti, o jis ne? Kodėl ji vienas gali priiminėti sprendimus? Kodėl tik jis gali vadovauti? O man kas lieka? Sekti iš paskos ir nuolankiai žiūrėti į jį laukti ką jis toliau pasakys? Vien nuo minties vieną kitą moterį turėtų nukirsti šurpas. Juk vienas Dievas žino, kur jis nuves, jei seksiu iš paskos. Kokią nesąmonę sugalvos, kokią kvailystę teks daryti dėl jo sprendimų. Geriau jau pačiai imti gyvenimą į rankas ir tegul jis paklūsta. Gal tada ir aš kartkartėmis nusileisiu. Kaip tik tokios nuostatos iš moters pusės užaugina gal ir paklusnų (arba užsispyrusį, užsidariusį, einantį į kairę) tačiau tikrai nenorintį (ir net nemokantį) būti atsakingu už moterį vyrą. O kaip jis išmoks atsakomybės, jei niekas net nedavė paragauti jos skonio, niekas neleidžia jam daryti sprendimus ir klysti? Dar daugiau, noras būti vedliu giliai glūdi vyro sąmonėje ir jei moteris užkerta visus kelius jam tai daryti – sumaišo kortas poros dinamikoje ir vyro psichikoje. Moteriai troškimas vadovauti yra jos principų ir baimių išraiška, o ne poreikis, kurio nepatenkinimas pridarytų problemų. Atsipalaidavusi, ramiai sekanti paskui vyrą ir pasitikinti juo moteris yra tikras tvirtos bei pasitikinčios savimi moters pavyzdys.

Moterys, prakalbus apie paklusnumą, vedamos savo baimių puola į kraštutinius. Vadinasi dabar turiu akiai daryti viską, ką jis pasako, ir tylėti, jei kas nepatinka? Jokiu būdu! Moters poreikiai bei norai turi būti prioritetas ne tik vardan pačios moters, bet ir vardan santykių. Tačiau bandymas „išgauti“ savo

norų patenkinimą aiškinant vyrui, ką daryti ir bandant perimti poros vedimą į savo rankas, dar nei vienai moteriai nesuteikė tikros laimės. Ne vienam straipsnyje buvo rašyta („Kaip tinkamai išsakyti nepasitenkinimą“, „Kaip išdresuoti savo vyrą“, „Programa – antimeilužė“...), kaip teisingai elgtis su vyru, kai kalba pasisuka apie moters norus bei poreikius, tad nesikartosiu. Ką svarbu suvokti – paklusimas nereiškia savo poreikių paminimą ir leidimą vyrui terorizuoti moterį. Paklusimas reiškia pagarbos bei pasitikėjimo vyru parodymą, o kaip tik tai ir skatina vyrą augti šitoje srityje – tapti labiau atsakingu ir labiau rūpintis moterimi.

Labai sunku tapti geru darbuotoju savo srityje, jei vadovybė neduoda imtis atsakingesnių veiklų, neleidžia pačiam spręsti ir skaudžiai baudžia už padarytas klaidas. Tokia taktika yra puiki tam, kad savo komandoje turėti nekompetentingą ir bijantį žingsnį į šoną žengti darbuotoją. Lygiai taip pat su vyru šeimoje. Apie vyrišką, tvirtą vyrą už kurio galima jaustis kaip už sienos, svajoja dauguma moterų, tačiau vos tik gauną potencialiai puikų vyrą, skuba įrodyti jam, koks jis yra netikęs, nepaklusdamos, aiškindamos, bandydamos vadovauti ir kontroliuoti, bausdamos bei kaltindamos už klaidas. Bet koks darbuotojas, kuris jau turi patirties ir kompetencijos, bėgs kur akys veda iš firmos, kur su juo taip elgiasi. O jei jis dar naujokas ir be didesnės patirties, tokios darbo sąlygos toli gražu nepadės jam augti ir tapti savo srities specialistu. Norite vyro, kuris yra atsakingumo ir rūpesčio specialistas? Padėkite jam tokiu tapti.

Kur ir kaip leisti vyrui vesti:

– Tarkitės su juo visais klausimais. Klausykite jo nuomonės ir atsižvelkite į ją. Taip parodysite, kad gerbiate jį ir kartu perduosite jam atsakomybę už padarytus sprendimus. Jei moteris tariasi ir atsižvelgia į vyrą, sprendimo pasekmės gula ant vyro pečių. Taip jis tampa atsakingas ne tik už save,

bet ir už moterį. Dėmesio – jei dešimt metų nesitarėte su vyru ir staiga pradėsite tartis, nenustebkite sulaukusios automatinės, per ilgus metus išmoktos reakcijos „pati nuspręsk“, „ką aš žinau“ ir t.t. Apsišarvuokite kantrybe, jei vyro reakcija yra panaši, ir ramiai prašykite patarimo toliau, sakykite, kad jums svarbu išgirsti jo nuomonę.

– Visada leiskite jam priimti galutinį sprendimą. Išsakykite savo norus, savo požiūrį, idėjas. Pasakykite, ko jūs labai norite, o kas jums būtų nemalonu, tačiau galutinį sprendimą leiskite priimti jam. Jis visiškai neatsižvelgia į jūsų norus? Skaitykite: „Kaip tinkamai išsakyti nepasitenkinimą“, „Kaip išdresiruoti savo vyrą“.

– Jei jaučiate, kad prieštaravimas vyrui yra jūsų principo reikalas ir su tikrais norais neturi nieko bendro – pasirinkite arba savo principus, arba atsakingą, tvirtą ir rūpestingą vyrą.

– Nebauskite, nekaltinkite ir nebadykite į vyro klaidas, jei jis jas padaro. Geriausias būdas nulaužyti visus atsakomybės daigus, yra badyti į padarytas klaidas. Išmintinga moteris arba tyli, jei vyras ką nors padaro ne taip, ir tiesiog nekreipia į tai dėmesio, arba randa, kas jo „klaidoje“ buvo gero. Pavyzdžiui, jam netyčia paklydus ir nuvažiavus visai ne ten, kur reikėjo, pamatykite, kuo vieta, į kurią patekote, gali būti įdomi. Pasidžiaukite, kokią šaunią vietą jis rado, kad kitu atveju į ją niekada nebūtumėte patekę ir pamatę to, ką pamatėte.

– Matote, kad vyras daro klaidą jūsų akivaizdoje? Galite užsiminti, kokia yra jūsų nuomonė, bet jei jis į ją nereaguoja ir tęsia savo – leiskite jam tęsti. Rinkitės, kad jums svarbiau – ar įrodyti savo teisumą ir taip parodyti vyrui, koks jis yra nevykėlis ar laimingi santykiai ir ramybė šeimoje. Vyras – ne Dievas, jis darys klaidas, jis stengsis būti teišus, paskui mokysis iš tų klaidų (dažniausiai neskubėdamas jų garsiai pripažinti, nes dauguma vyrų

paranojiškai bijo klysti . Tad nelaukite žodinio pasakymo „aš klydau“ iš vyro) ir taip augs. Pradėkite rodyti nepasitenkinimą, brukite savo nuomonę ir sustabdykite visą vyro augimo ir mokymosi procesą. Dėmesio – tai yra procesas. Nė viena moteris neateina į santykius puikiai žinodama, kaip elgtis su vyru, nedarydama klaidų. Taip pat nė vienas vyras neateina į santykius tobulas ir neklystantis. Leiskite klysti sau ir leiskite klysti jam.

Ne veltui lietuvių kalboje vyras veda, o moteris teka. Žodžiuose įrašyta senolių išmintis, sakanti kaip yra geriausia, sveikiausia abiems. Moteriai – tam, kad ji galėtų tekėti ir nepultų vesti iš baimės ir nesaugumo, svarbu susitvarkyti savo gyvenimą ir atgauti emocinį stabilumą. Dauguma moterų yra pervargusios, persidirbusios, prikaupusios daug skausmo ir neapykantos, kurių niekada nekėlė į viršų ir nevalė. Daliai moterų užtektų nusiimti bereikalingus darbus nuo pečių, dėl kurių nepadarymo pasaulis nenustos suktis, ir pasirūpinti savimi. Daliai gali tekti paieškoti rimtesnės pagalbos, kaip išvalyti emocinį krūvį, kaip atsipalaiduoti, nurimti ir liautis ieškoti atpirkimo ožio savo partneryje. Juk jei tekėjote ar ruošiatės tekėti už vyro, su kuriuo esate, turbūt pasitikite juo. O jei nepasitikite – kokiu pagrindu kuriate santykius ir renkatės šį vyrą kaip partnerį? Mokytis pasitikėti gali būti sunku ir skausminga. Teks pažiūrėti į akis savoms baimėms, principams, trūkumams, norams, kaltei. Juk pasitikėjimas vyru reiškia pasitikėjimą pačiu gyvenimu, pasitikėjimą Dievu. Toks pasitikėjimas – prabanga ne vienai moteriai, tačiau jį galima atkurti. Tik pirma nuspręskite, ko jūs iš tikro norite.

Vyrams, perskaičiusiems ir patenkintiems tuo, kas parašyta – jūsų moteris gali turėti galimybę „tekėti“ paskui jus tik tada, jei yra laiminga, jaučiasi mylima, išklaudyta, gauna jūsų dėmesio, jaučiasi gerbiama, nepervargsta darbuose, nėra verčiama persidirbti namuose, jai dėkojama už jos atliekamus darbus ir pasakojama, kokia ji yra žavinga ir nuostabi. Kaip

ir moterims, vyrams galioja ta pati taisyklė – pirma pažiūrėkite su koku žmogumi ir koku pagrindu sukūrėte santykius. Paskaitykite ir pasidomėkite, kur kardinalias klaidas darote jūs, o kur tiesiog pasirinkote santykiams netinkamą moterį. Vyras mažai ką gali padaryti tam, kad moteris pradėtų juo pasitikėti ir sektų paskui jį. Ką jis gali padaryti, tai atkreipti dėmesį, ar nepamiršo, kad moteris apskritai yra šalia ir rodyti jai, kad jis visgi prisimena kiekvieną dieną sakydamas komplimentus, parašydamas mielą žinutę ar tiesiog pasiteiraudamas kaip jos diena, atnešdamas gėlių, nusiveždamas į pasimatymą ir pasirūpindamas, kad ji nepervargtų. Jei pasitikėjimo potencialas dar ne visai sunaikintas per moters gyvenimą – jis vėl pradės šviesti, vos tik ji atsipalaiduos ir pasijus saugesnė, mylima ir kad ja rūpinasi.

“Padraugavimas” ar šeimos kūrimas?

Poros draugystė ir šeimos kūrimas daliai žmonių, ypač jaunų, tapo skirtingais procesais. Draugystė tarp vyro ir moters, vaikinų ir merginų, vis dar manoma, kad turėtų vesti santuokos link. Deja, net po keletos metų draugystės ir gyvenimo kartu, ne viena pora išsiskiria taip ir nesukūrusi šeimos. Kas lemia ilgamečių porų skyrybas taip ir nepriėjus santuokos etapo?

- Žmonės sueina į porą chaotiškai, nežinodami, ko tikėtis ir kur link turi vesti santykiai. Susitikę ir patikę

vienas kitam jie pradeda draugystę ir gyvenimą kartu, neišsiaiškinę vienas kito ketinimų. Po kelių metų moteris (kai kada ir vyras) pradeda laukti įsipareigojimo iš partnerio pusės, tačiau sužino, kad partneris toli gražu nėra įsitikinęs, ar to nori. Tiek vyrai tiek moterys gali būti poroje su žmogumi, su kuriuo neplanuoja nieko rimtesnio už tiesiog padraugavimą ir pagyvenimą kartu. Pokalbiai apie tai, ko abu partneriai ieško – draugystės ar santykių, vedančių vedybų ir šeimos link – turėtų prasidėti po kelių pasimatymų ar bent jau po mėnesio bendravimo. Vyrai neretai išsigąsta tokių moters pokalbių, tad čia būtinas subtilumas. Vyras neturi jausti, jog moteris jau planuoja kaip supas būtent jo vaikelį, tačiau turi žinoti, jog ji ieško vyro santuokai ir šeimai, o ne draugystei be įsipareigojimų. Vyras, ieškantis moters šeimai, taip pat turi informuoti apie savo tikslus moterį, su kuria jau buvo keliuose pasimatymuose. Pokalbiai apie tai, kas ko ieško santykiuose gali labai natūraliai iškilti ir per pirmus pasimatymus. Svarbiausia, kad tokie pokalbiai būtų natūralūs ir neskubėtų kaip bandymas pririšti kitą žmogų. Žinoma, nereikėtų tikėti vien tik kalbomis. Tiek moterys tiek vyrai gali pasakyti ką tik nori, kad įtiktų patinkančiam žmogui. Tačiau savo intencijų išsakymas bus pirmas žingsnis informuojant kandidatą į partnerius, kad santykiai „tiesiog padraugaujant“ nedomina.

- Eidami į santykius, dalis žmonių tikisi, kad partneris taip pat mato ir supranta santykius kaip ir jie. Tie, kurie ieško žmogaus šeimai, tiki, kad jei draugystė tęsiasi pakankamai ilgai ir abu persikėlė gyventi kartu, partneris neabejotinai planuoja santuoką. Deja, ne vienas ir ne viena sulaukia nemalonaus siurprizo išgirdę, kad apie santuoką antra pusė neturėjo jokių minčių ir abejoja, ar gyvena su sau tinkamu žmogumi. Kad neįvyktų nemalonaus netikėtumo, bent po pusmečio draugystės laikas kelti klausimus apie ateitį ir

partnerio planus. Pusė metų yra pakankamas laikas apsispręsti, žmogus šalia yra tinkamas ar ne. Dauguma mokymų sako, kad užtenka dar trumpesnio laiko, jei abu partneriai tikslingai ieško sau poros ir žino kaip atsirinkti tinkamą.

- Dabartinėje visuomenėje pradėti ir nutraukti santykius labai paprasta. Ši laisvė įnešė daug chaoso į santykių kūrimo procesą. Ne viena pora bandosi vienas kitą nežinodama, ko iš tikro ieško kitame žmoguje. Jie neuždavinėja svarbių klausimų sau ir partneriui, sueina į porą iš aistros ir fantazijų, tikisi, kad iš to kas nors išeis, tačiau išeina tik labai retai porai. Ne viena pora sugaišta kelis metus „bandydamiesi“ kol santykiai visiškai užgęsta, nes niekada neturėjo pakankamai stipraus pagrindo. Žmonės, ieškantys santykių šeimos kūrimui turėtų visų pirma gerai žinoti, ko jie ieško ir ko turėtų ieškoti antroje pusėje (apie tinkamas santykiams vyrų ir moterų savybes skaitykite straipsniuose – „Ar su juo būsiu laiminga?“; „Ar su ja būsiu laimingas?“). Taip pat svarbu patikrinti, ar sutampa pagrindinės vertybės bei požiūris į gyvenimą. Ar sutampa ateities planai, ar abu nori vaikų, jei nori – kiek bei kada. Šie klausimai ne vienoje poroje paaiškėja tik po ilgamečių draugysčių ar net santuokos, tuomet santykiai baigiasi skyrybomis arba nelaimingu gyvenimu kartu.
- Moterys (bei dalis vyrų) yra linkę labai daug investuoti į santykius jų pradžioje, kuomet antra pusė dar nėra sutuoktinis ir galbūt nė neketina juo būti. Jos vykdo visas žmonos pareigas, negaudamos jokių vyro pareigų vykdymo. Nepasitikrinusios, ar vyras yra tinkamas joms, įsipareigojantis, besistengiantis dėl jo bei santykių, jos bando savo tarnyste laimėti meilę, pagarbą ir vyro atsidavimą jai vienai. Malonus elgesys, palaikymas, švelnumas iš moters pusės būtinas, tačiau per daug rūpesčio, dėmesio, jausmų demonstravimo, atsidavimo kūnu leidžia vyrui atsipalaiduoti, mėgautis ir kai moteris

pervargsta – išeiti iš santykių. Vyras nevertina moters, kurią gauna per lengvai ir daug moterų pačios išsikasa sau duobę, paskui dėl to kaltindamos vyrus. Panaši istorija taikytina ir vyrams, kurie pernelyg stengiasi dėl moters, nė neįsitikinę ar ji tinkama jam bei ar iš jos gauna tiek pat, kiek patys duoda.

- Dalis porų bando santuoka ar vaikais pataisyti šlubuojančius ar nelaimingus santykius. Santuoka bei vaikai tik apsunkena jau esamas problemas. Pirmas žingsnis turėtų būti tinkamas partnerio pasirinkimas. Moterims (praverstų ir vyrams) rekomenduojama pastudijuoti santykių žinias, kad jos turėtų bent pagrindus apie šeimos kūrimą. Šių žinių mūsų visuomenėje nėra ir vyrauja įsitikinimas, kad santykiai kaip širdis ar kepenys, turėtų veikti automatiškai, be paties žmogaus įsikišimo. Deja, santykiai yra tiek laimingi, kiek pora į juos investuoja ir kiek gerai supranta, kaip tinkamai vienam su kitu elgtis.

Tie, kurie ieško tik padraugavimo ir tie, kurie nori šeimos ir santuokos, dažnai susitinka ir gali pradėti kurti santykius. Ieškantys partnerio gyvenimui turėtų atsakingai žiūrėti į antros pusės pasirinkimą ir nesitikėti, kad kitas žmogus ieško to paties. Kai kurių ieškančiųjų mėgstamą sąrašą apie tai, kaip jis ar ji turėtų atrodyti, kalbėti ar rengtis, vertėtų pakeisti į sau svarbią vertybių sistemą, esminį požiūrį į gyvenimą, šeimą, vaikus, bei tuo, ar yra abipusė trauka, ar gera, jauku, šilta būti su žmogumi. Jausmai yra tik vienas iš kriterijų, kad žmogus gali būti tinkamas ir kartais jis gali būti net labai klaidingas. Šalia jausmų turi būti ir sveikas mąstymas bei tikslinga tinkamo partnerio atranka.

Tai kas vis dėlto yra ta meilė?

Meilė. Drugeliai pilve, tylūs atodūšiai, kūną užliejanti šiluma ir tūkstantis biocheminių pokyčių kūne kurių dėka, sakoma ir ožį pamils. Kažkam atrodo, kad su tuo vieninteliu taip turi tęstis amžinai. Kiti, įgavę daugiau gyvenimiškos patirties susitaiko su mintimi, kad padangėse skraidys neilgai ir nusileidę ant žemės ieško kito partnerio su kuriuo vėl atsinaujintų tas stebuklingas meilės jausmas. Kažkas tęsia santykius toliau ir meilės trūkumą kompensuoja darbu, vaikais, gerai praleistu laisvalaikiu. Daugeliui meilė lieka tik virpantis jaunystės prisiminimas nebeturintis nieko bendro su jų gyvenimu, o partneris – kažkas prie ko priprato ar dar blogiau, jau senai nebenori matyti. Neskaitant tūkstančių kitokių galimybių ir variacijų faktas yra faktas: meilė, atrodo, praeina ir nieko čia nepadarysi. Ar tikrai? Juk ne vienas bent jau girdėjo gandus apie laimingas poras ir po dešimtmečio kito išsimylėjusias vienas kitą tarsį tik vakar susitiko. Ką kitaip padarė tie, kam pavyko sugauti šį kartą ne laimės, o meilės paukštę? Mums pasisekė, nes sėkmė su tuo neturi labai daug bendro. O atsakymas į klausimą yra labai paprastas ir kartu kažkam gali būti visiškai nauju požiūriu į meilę. Mat meilė paprastai asocijuojama su jausmu – „Aš gi myliu tave, ko tu dar iš manes nori?“ o ne veiksmu – „[Aš myliu tave, kaip galėčiau tau tai parodyti?](#)“.

Ką jūs atsakytumėt, jei mylimas žmogus

vieną dieną paklaustų: ką turėčiau padaryti, kad parodyčiau tau savo meilę?

Žinoma, kai reikia užkariauti mylimojo ar mylimosios širdį, esame pasiruošę kalnus nuversti. Na mažų mažiausiai būti malonūs, atidūs ir dėmesingi. Ir štai, širdis užkariauta, gavom tą kurio ar kurios norėjom, tik ta virpanti, gyva meilė, gaila, kažkur dingo. O gal iš pat pradžių meilė buvo panašesnė į kovos lauką. Yra bandančių apskritai vengti konfliktų, kad jie nesuterštų to švaraus ir šviežio meilės jausmo. Deja, galų gale ir tokia taktika lieka nepasiteisinusi o susikaupęs nepasitenkinimas kaip kirvis, įmestas į baseiną, kartu su savimi nugramzdina ir buvusią meilę. Tiesa ta, kad konfliktų neišvengsi ir taip pat tiesa, kad jie tik stiprina tarpusavio ryšį, jei du žmonės poroje moka mylėti. Būtent moka.

Retas kuris užaugo šeimoje, kurioje kas dieną matė pavyzdį kaip reikia mylėti. To nemokė nei mokykla nei universitetas. Tiesą sakant, apskritai niekas nesakė, kad meilė tai kažkas, ko reikia mokytis. Kur kur, bet čia viskas turėtų būti paprasta: berniukas sutiko mergaitę ir gyveno jie ilgai ir laimingai. Arba ne taip laimingai, bet čia jau mergaitė kalta, arba berniukas, priklauso nuo to, kurio paklausi. Bėda tame, kad niekas šitame pasaulyje nesigauna savaime, o ypač savaime nesigauna laimingi santykiai. Ir mylėti yra ne jausmas, bet veiksmas, kurio reikia išmokti. Ir geriausiai to gali išmokyti kaip tik tas ar ta, su kuriuo norisi dalintis gyva virpančia meile kiek ilgiau nei pora mėnesių ar metų.

Kaip jus žinote, kad esa mylimas ar mylima? Tai puikus klausimas ir **PIRMAS ŽINGSNIS** gyvos ir turtingos meilės link. Galbūt, kai jis išveda šunį šeštadienio rytą; kai ji gerą pusvalandį daro nugaros masažą; kai jis parneša mėgiamą

šokolado plytelę ar gėlės žiedą; kai ji pagiria atliktą darbą ir padėkoja už jį... Ką jūs atsakytumėt, jei mylimas žmogus vieną dieną paklaustų: ką turėčiau padaryti, kad parodyčiau tau savo meilę?

ANTRAS ŽINGSNIS – pasakyti jam ar jai tai. Tik be priekaištų, be kaltinimo, be reikalavimo. Palikite partneriui laisvę, tačiau duokite aiškias instrukcijas kaip jus mylėti. Gal būt jam ar jai tai bus neįprasta, o galbūt tai kažkas ką senai norėjo sužinoti, tik nemokėjo paklausti. Galbūt dalis jūsų prašymų nebus įgyvendinti, tačiau būkim realistiški – tam, kad jaustis mylimais nereikia namo Havajuose ar pietų iš trijų patiekalų du kart dienoje. Dažnai tai tik palaikymo žodis, padėka, pagyrimas, nedidelės paslaugos kurias atliekam mylimam žmogui, švelnus prisilietimas. Ar ne kaip tik tai kėlė į padanges santykių pradžioje kai tiek dėmesio buvo skiriama vienas kitam?

TREČIAS ŽINGSNIS – užduoti šitą klausimą partneriui: o kaip aš galėčiau parodyti tau savo meilę? Sunku tikėtis iškart gauti paprastą ir tikslų atsakymą. Retas kuris apskritai savęs to klausė taigi gali būti, kad užklupsite jį ar ją visiškai

nepasiruošusią. Paklausinėkit, kas iš to, ką jau darote, labiausiai patinka. Galbūt yra kažkas, ką liovėtės daryti ir būtent tai partneriui buvo vienas didžiausių jūsų meilės įrodymų. Pasikalbėkite apie tai, kas žavėjo santykių pradžioje ir ką galėtumėte atgaivinti idėję šiek tiek pastangų.

KETVIRTAS ŽINGSNIS yra pats svarbiausias – imtis veiksmų. Jūs galite būti atsakingi tik už save taigi geriausia ką galite padaryti, tai atlikti savo dalį. Mokyti parodyti savo meilę partneriui ir stebėti, kur tai nuves. Tik nepalikite visko savieigai: klauskite, kalbėkite, diskutuokite apie tai, kaip padaryti vienas kitą laimingu ir kelias į gyvą, gilią ir

virpančią meilę atsivers po jūsų kojomis. Meilės išraiška yra ne kažkas, ką galite daryti kartą į mėnesį ir tikėtis, kad to užteks. Tai kažkas, kas turi būti atliekama nuolat, kas dieną. Nieko nestebina tai, kad norint turėti paklusnų šunį, reikia reguliariai ir dažnai su juo užsiimti; sėkmingam verslui taip pat reikia kasdienių pastangų; blizgantis nuo švaros namai reikalauja nuolatinės priežiūros. Įsimylėjimas – tik kibirkštis, kuri uždega meilės ugnį. Kad ji neužgestų, tenka kas dieną eiti rinkti malkų, net jei už lango vėjuota ar siaučia speigas. Tačiau be ugnies mes patys tampame šalti ir paniurę.

Už meilę poroje atsakingi abu partneriai. Tai ne kažkas, ką vienas gali daryti, o kitas ne ir vis tiek gauti gerus rezultatus. Jei kuris nors iš partnerių nepasiruošęs įdėti pastangų, deja, tango vis dar šokama dviese. Ne kiekvienas apskritai supranta, kas yra tas meilės jausmas ir retai tai būna paties žmogaus kaltė. Meilė nenugali visko. Meilė apskritai su niekuo nekovoja. Kovojuose mes, žmonės ir mums patiems rinktis kurią kovą verta tęsti, o kurios neverta net pradėti. Tie, kas pasirenka meilę, galų gale visas kovas paskandina joje.

Meilės ir pripažinimo davimo teisinga partneriui forma pratimas

Pratimas skirtas porai, kuri nori mokytis rodyti meilę ir pripažinimą taip, kaip reikia antrai pusei, o ne pagal mūsų susikurtas iliuzijas, tėvų pavyzdį ar klaidingus įsitikinimus. Labai svarbu išmokti kalbėti partnerio meilės kalbomis, nes priešingu atveju partneris nesijaus mylimas.

1. Susėdame su antra puse ir pasikalbam tema: kas mane daro mylimu ir laimingu.
2. Visus būdus surašome į sąrašą vienas kitam. Rašome viską detalčiai ir smulkiai.

3. Kas dieną-dvi padarom ką nors malonaus savo antrai pusei iš sąrašo.
4. Kas savaitę papildome sąrašą.

Labai svarbu ne tik tikėtis, kad antra pusė pradės jus daryti laimingesniu, bet ir priminti ir pageidauti to paprastai ir aiškiai. Svarbu, kad pageidavimo tonas nebūtų reikalaujantis ir irzlus. Jei sunkios emocijos neleidžia ramiai pageidauti, geriau palaukite, kol savijautas bus bent jau neutrali.